

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K přečinu nebezpečné pronásledování

Nebezpečné pronásledování (neboli stalking) je obsesivní fixací známého nebo neznámého pachatele na určitou osobu, kterou pak obtěžuje systematicky a úporně nevyžádanou a nechtěnou pozorností. Pachatel pronásleduje vyhlédnutou oběť dopisy, telefonicky, SMS zprávami či vtíráním do její blízkosti. Pronásledování může být motivováno údajným nebo skutečným obdivem, náklonností, láskou anebo také zlobou (nenávistí), případně i jinými důvody (psychické poruchy, programový zništný kalkul aj.). [1]

Za trestný čin bylo pronásledování poprvé označeno ve Spojených státech amerických, v Kalifornii v roce 1990. Od okamžiku zveřejnění tohoto konkrétního trestného činu pak ve Spojených státech amerických vzrostlo procento ohlášených případů. Podobná vzrůstající tendence nastala i v České republice v posledních třech letech. Ačkoli je nebezpečné pronásledování poměrně novým trestným činem, jenž byl do českého právního řádu vtělen až novým trestním zákoníkem č. [40/2009](#) Sb. účinným od 1. 1. 2010, lze vyhodnotit, že frekvence prověřování jednání s podezřením, že se může jednat o nebezpečné pronásledování, policejními orgány stoupá a mnohé případy také končí u soudu. Pro dokreslení lze uvést několik případů typického jednání, které bylo předmětem soudního přezkoumání z hlediska naplnění skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování. Viz např.:

- jednání, kdy pachatel opakovaně prostřednictvím SMS zpráv a telefonických hovorů vyhrožoval poškozeným ublížením na zdraví, podpálením domu, otrávením studny a zabitím (výhrůžka vystřelením mozku z hlavy a ustřelením hlavy); pachatel vnikal na oplocenou zahradu domu, bouchal na okna, kopal do studny, lezl po stromech a svítil baterkou a laserem do oken a místností domu a na oblast hlavy a očí jednoho z poškozených. [2]
- jednání, kdy pachatel nahlížel přes plot do zahrady domu své bývalé manželky, dlouze a opakovaně zvonil na zvonek, dožadoval se předání dcer dříve než ve stanovenou dobu, sledoval, nečekaně kontaktoval a doprovázel proti vůli poškozenou a fyzicky poškozenou napadl tak, že s ní cloumal, třásl a slovně ji atkoval. [3]
- jednání, kdy pachatel dlouhodobě a záměrně pronásledoval opakovanými mnohočetnými nedůvodnými telefonáty a textovými zprávami, osobním sledováním v místě bydliště, na cestách do bydliště, vyhledáváním v místě zaměstnání a opakovanými kontakty rodinných příslušníků svou bývalou manželku a jejího nového partnera, vyhrožoval fyzickým násilím tomuto partnerovi a útočil vozidlem na bývalou manželku, a to s cílem ji terorizovat, získat nad ní kontrolu a dosáhnout toho, aby se k němu vrátila. [4]
- jednání, kdy pachatel vyhledával osobní kontakt s poškozenou proti její vůli, opakovaně se zdržoval u jejího bydliště a pracoviště, kde se po delší dobu procházel kolem pracoviště

poškozené a vyhledával s ní oční kontakt, opakovaně poškozenou sledoval, zdržoval se i před domem a ve společných prostorách domu, ve kterém bydlí sestra poškozené a poškozenou sledoval i na dalších místech; bez povolení vstoupil na souvisle oplocený pozemek, náležející k rodinnému domu, ve kterém bydlela poškozená, a fotografoval si zde umístěná motorová vozidla a zaznamenával jejich identifikátory. [5]

Stalking je významným fenoménem i pro kriminalistiku, neboť může být předzvěstí závažné násilné trestné činnosti. Statistiky ukazují, že nejčastěji se obětí pronásledování stává svobodný člověk žijící bez partnera nebo osoba krátce po partnerském rozchodu [6]. Mezi oběťmi, dle očekávání, převažují ženy, avšak co je překvapivé - z hlediska závažnosti stalkingu jsou za problematictější útočníky považovány rovněž ženy, a to pro svou systematickostí a cílevědomostí. [7]

Pokud se jedná o právní kvalifikaci, je přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b) a c) trestního zákoníku popsán jako jednání, kdy někdo „jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým, b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje, c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje, a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých.“. Z uvedeného je tedy zřejmé, že k naplnění skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování nepostačí dlouhodobé pronásledování ze strany pachatele prováděné taxativně vymezenými formami, nýbrž **je zapotřebí, aby toto pronásledování bylo způsobilé vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život či zdraví nebo o život či zdraví osob jemu blízkých.**

Společným jmenovatelem těchto vymezených forem jednání je v souhrnu záměr jiného obtěžovat tak intenzivně, že to ohrožuje jeho psychickou a v některých případech i fyzickou integritu, resp. život. Dlouhodobostí je třeba rozumět přinejmenším několik vynucených kontaktů nebo pokusů o ně, které však současně musí být způsobilé vyvolat v poškozeném výše uvedenou obavu. **Ojedinělé nebo náhodné projevy, byť jinak nežádoucího chování tyto požadavky nesplňují.** Zpravidla se tedy bude jednat o soustavně, vytrvale, tvrdošijně a systematicky prováděná jednání, vybočující z běžných norem chování, které mohou v některých případech i nebezpečně gradovat. Z klinického hlediska jsou pod stalking zahrnovány jen takové způsoby pronásledování, které představují opakované, trvající nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných srovnatelných praktik (vydírání, útisku, apod.), přičemž se zde opakovaním rozumí více než 10 pokusů o kontakt a trvajícím obdobím pak nejméně doba 4 týdnů. [8] Za vytrvalý kontakt prostředky elektronické komunikace ve smyslu § 354 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku se považuje zejména opakované zasílání nevyžádaných e-mailových zpráv (často s vulgárním nebo agresivním obsahem), zahlcování elektronické pošty nevyžádanými zprávami, záměrná distribuce počítačových virů, opakované vzkazy, nevyžádaná volání jak na mobilní telefon, tak na pevnou telefonní linku apod. [9] **Důvodnou obavou o život a zdraví osob blízkých se zde pak rozumí obava objektivně způsobilá vyvolat vyšší stupeň obav, úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu ze zla, kterým je na poškozeného působeno, přičemž však není nutné, aby takový pocit v poškozeném skutečně vyvolala. Důvodná obava nemusí vzniknout, ovšem její vznik musí být reálný. Každý případ je třeba posuzovat velmi individuálně, s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem,** zejména pak k povaze výhrůžky, k fyzickým i povahovým vlastnostem pachatele ve srovnání s charakteristikami poškozeného, apod. [10] Rozhodující tak přitom bude vždy hledisko subjektivně pocíťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované.

Přečin nebezpečného pronásledování je úmyslným trestným činem, v trestním řízení tak musí být prokazováno, že pachatel jednal v úmyslu **svými výhrůžkami, svým sledováním, svým kontaktováním, apod. způsobit u poškozené osoby důvodnou obavu o její život či zdraví** nebo o život či zdraví osob jí blízkých, nebo kdy by přinejmenším věděl a byl srozuměn s tím, že jí

takovou důvodnou obavu svým jednáním může přivodit.

Podstatou předmětného přečinu tak není to, že pachatel skutečně chce poškozeného nebo jemu blízké osoby napadnout, zranit či usmrtit, ale to, že pouze chce, aby z toho měl poškozený strach. [11].

Přečin nebezpečného pronásledování vyžaduje, aby jednání pachatele vykazovalo také určitou povahu a intenzitu. K tomu Nejvyšší soud uvádí: „*Společenská škodlivost se odvíjí též od počtu útoků, jimiž se míra výhrůžek a tím i míra obav poškozeného v konkrétní věci stupňovala.*“.[11] Obzvláště v přístupu státních zastupitelství při řešení těchto trestných činů je zřetelná určitá tendence klást důraz především na dlouhodobost jednání, a to i poněkud na úkor obsahu samotných výhrůžek viz např. výklad Nejvyššího státního zastupitelství: „*....pokud zákon jako obecnou podmínku spáchání tohoto přečinu vyžaduje, aby bylo jednání pachatele způsobilé vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život nebo o zdraví osob jemu blízkých, pak tato obava nemusí vyplývat z výslovných výhrůžek pachatele, ale právě z dlouhodobého pronásledování poškozeného. Toto pronásledování v daném případě trvalo téměř dva a půl roku, i když nebylo prokázáno ani obviněnému kladeno za vinu, že by poškozeným výslovně vyhrožoval ublížením na zdraví nebo smrtí.....způsobilost takového jednání vzbudit v poškozeném důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví, nemůže být chápána restriktivně a omezena jen na případy vyhrožování násilím..... není třeba, aby bylo použito k vynucení kontaktu s obětí násilí, stačí její tvrdošíjně obtěžování všudypřítomnou bezprostřední či zprostředkovanou přítomností pachatele.*“.[3] V projednávaném případě se však s uvedenými argumenty Nejvyšší soud neztotožnil a zkonstatoval, že jednání obviněného sice naplnilo skutkovou podstatu přečinu nebezpečného pronásledování ve znaku spočívajícím v tom, že jiného (svou bývalou manželku) dlouhodobě pronásledoval tím, že vyhledával jeho osobní blízkost a sledoval jej, ale nikoli již ve znaku, že by toto jednání bylo způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho zdraví a o zdraví osob jemu blízkých. Se závěrem Nejvyššího soudu autor souhlasí a doplňuje, že jinak může být dlouhodobé pronásledování vnímáno poškozenou osobou v případě, že je takto obtěžována jí neznámým pachatelem, než v případě, kdy se jedná o jejího bývalého partnera. V takovém případě nepostačí to, že pachatel vyhledává přítomnost poškozené osoby, byť jí to může být nepříjemné, neboť jeho kontakt sám o sobě obvykle není způsobilý v ní vyvolat důvodné obavy. Nýbrž je třeba obzvláště pečlivě hodnotit obsah jejich vzájemné komunikace, resp. výhrůžek pachatele.

Otázkou výhrůžek se pak zabýval Nejvyšší soud např. i ve svém rozhodnutí 8 Tdo 1082/2011, ve kterém uvádí: „*V rámci posouzení obsahu výhrůžky u přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), c), d) tr. zákoníku je třeba hodnotit okolnosti, za kterých bylo výhrůžky užito. Pronese-li pachatel na adresu poškozené osoby slova, jimiž této osobě hrozí fyzickou likvidací, musí být také objektivně zjištěno, že se zřetelem na konkrétní situaci a osobu pachatele takové vyjádření skutečně odůvodňuje vznik obavy o život poškozené osoby.*“ [12]. Jde-li o vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu, záleží vždy na konkrétních okolnostech případu vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmu, zejména na tom, jaká byla povaha a nebezpečnost výhrůžek, jak se pachatel při výhrůžkách choval, jaké byly jeho fyzické, duševní i osobnostní charakteristiky, jak jimi byl zasažen poškozený a jeho širší okolí apod. Výhrůžka musí být provedená nedovoleným způsobem a prostředky, musí být vážně míněna a musí být zaměřena na ublížení na zdraví. [9]. V každém konkrétním případě je vždy třeba hodnotit, jaká byla povaha a nebezpečnost výhrůžek, jak se pachatel při tvrzených výhrůžkách choval, jaké byly jeho fyzické, duševní i osobnostní charakteristiky, jak jimi byla zasažena poškozená osoba a její širší okolí apod. (k tomu např. přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2011, sp. zn. 8 Tdo 612/2011). [13].

Autor závěrem podotýká, že pokud se jedná o přečin nebezpečného pronásledování, není možno mnohé jednání pachatele v trestním řízení prokazovat jinak, než svědeckými výpověďmi, a to zejm. výpověďmi poškozené osoby a osob z jejího okolí (příbuzných poškozené osoby, apod.). Nejsou

vyloučeny ani případy, kdy vše stojí na jediném přímém důkazu, a to svědecké výpovědi samotné poškozené osoby. V takovém případě je pak třeba obzvláště pečlivě zkoumat věrohodnost takového svědka a zabývat se též tím, zda může mít určitý zájem na tom, aby proti pachateli bylo vedeno trestní řízení. V této souvislosti je třeba mít na paměti, že předmětný trestný čin může být snadno zneužitelný k vyřizování si účtů mezi bývalými partnery. Poškozená osoba může být k podání trestního oznámení pro podezření ze spáchání přečinu nebezpečného pronásledování ze strany bývalého partnera vedena jiným motivem - např. soudní pří o svěřením dětí do péče jednoho z rodičů, snahou získat určitý majetek v důsledku vypořádávání společného jmění manželů, hledáním důvodu ospravedlnění před rodinou, když za rozvratem vztahu s pachatelem stojí právě poškozená osoba, která si našla nového partnera, nebo naopak msta za rozpad manželství, apod.

Před soudem tak někdy končí i případy, ve kterých jednání pachatele nedosahuje takové intenzity, aby je bylo možno hodnotit jako jednání společensky natolik škodlivé, a které by v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe vyjádřenou v ustan. § 12 odst. 2 trestního zákoníku měly být řešeny spíše v rámci přestupkového řízení.

Mgr. Jana Čechová Náplavová,
advokátka

[TOMAN, DEVÁTÝ & PARTNEŘI advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490
Fax: +420 224 920 468
e-mail: ak@iustitia.cz

-
- [1] Čírtková L: Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). Kriminalistika, 4/2004
- [2] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tdo 1363/2013 ze dne 17. 12. 2013
- [3] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 872/2013 ze dne 11. 9. 2013
- [4] Usnesení Ústavního soudu IV. ÚS 1300/12 ze dne 3. 9. 2012
- [5] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 229/2014 ze dne 9. 4. 2014
- [6] Bílý kruh bezpečí. online, dostupné na [www](http://www.bikb.cz), k dispozici >>> [zde](#).
- [7] Dressing, Kuehner, Gass Lifetime prevalence and impact of stalking in a European population. British Journal of Psychiatry, 2005, 187, s. 168-172
- [8] Usnesení Nejvyššího soudu č.j. 3 Tdo 1378/2011 - 21 ze dne 9. 11. 2011
- [9] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1107/2013, ze dne 20. 11. 2013
- [10] Šámal, P. a kol. Trestní zákoník 1. § 140 až 241. Komentář 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010

str. 3004 - 3012

[11] Usnesení Nejvyššího soudu č.j. 7 Tdo 1492/2012-17 ze dne 12. 12. 2012

[12] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1082/2011 ze dne 8. 9. 2011

[13] Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 612/2011 ze dne 15. 6. 2011

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námitky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)